

Novice.

V Bernu na Moravskem prestrojila je občina plače svojim učiteljem. Učitelji v glavnih šolah dobivajo po 700, v trivialnih pa po 600 gold. na leto; vsakih šest let pa dobijo 50 gold. več, tako da imajo prvi v 12. letih 800, drugi pa 700 gold. plače. Podučitelji imajo 300 gold. s povišenjem 50. gold. vsakih 6 let. — Slava takim občinam!
(Po „Např.“)

Iz Gradca. Razglas tukajšnjega c. k. deželnega poglavarstva 16. febr. t. l. s št. 23963 na škofijske šolske gosposke v Gradca in Mariboru hvale njih učiteljske zbere preteklega leta. Tukajšnje šolstvo tedaj sploh veselo napreduje.

Iz Konjic. Prijatelj prijatlu rad potoži svoje nadloge, zato ti pišem, ljubi „Tovarš“, in ti nekaj iz naših krajev naznanim. Ljubeznjivo odeva juterna zarja mlado jutro, ter obeta lep, vesel dan. Enako razliva se tudi duh prave kersanske omike na ljubeznjivi naš narod, od kterega pričakujemo obilno koristnega in tečnega sadu. Pride pa tudi dostikrat tamen oblak, ki zakriva ljubeznjive solnčne žarke, da se povsod ne razlivajo in ne oživljajo temačne narave. Tako godí se tudi na šolskem polji. Iz lastne skušnje lahko govorim, da se učitelj velikrat zastonj trudi in da težko zadostuje ljudem, akoravno si prizadeva, kolikor more. So med prostim ljudstvom taki, ki znajo nekatere nemške besede blebetati, pa zavoljo tega mislijo, da vse vejo in tedaj zaničujejo tudi take, ki se po pravi in postavni poti prizadevajo, da skerbé, da se prava omika in tedaj sreča med ljudstvom širi. Da bi se take napake tudi šolski omiki ne stavile na pot, bi bilo treba, da se šola napolnuje s pravim domačim duhom; zraven pa naj bi se tudi od drugih strani pospeševala prava narodska omika. Naj bi p. vradnije ljudstvu po domače dopisovale, da bi ljudje bolj spoznali, koliko koristi in je vredna dobra domača t. j. narodna šola. Starši bi potem otroke raje pošiljali v šoli, ker bi jim lahko doma prebrali kak vradnjiški dopis i. t. d. Mi učitelji pa se tudi marljivo obnašajmo v slovenski šoli, ter se tudi sami primerno izobražujemo; ne bojimo se nikdar, če zavoljo svoje zvestobe do Boga in domovine tudi moremo požreti kaj grenkega! Z Bogom!
J. Delakorde.

Iz Trebna. (Učiteljski zbor.) Tudi pri nas smo imeli 17. preteč. m. učitelji shod. Sošlo se je 8 gg. učiteljev in 1 g. katehet. — Odgovarjali smo na razpisane vprašanja (glej „Tov.“ l. 10. str. 159.) Iz odgovorov na vprašanje *a*) bi se moglo ob kratkem to le posneti: Vsako početje ima svoj namen, in da se ta ložeje doseže, je potrebno, da se rabijo posebni pripomočki. Namen poduka pa je dvojen: materialen in formalen. Pervi je podlaga vsega znanja in ročnosti, drugi razvija splošno dušne moči, izurja jezik in stori učence za uk pripravne. Potrebno je, da učenik stori učence za uk pripravne s tem, da jim kaže reči, ktere se lahko na vse strani ogledajo, in pri tem njih misli izbujajo, da se telesno oko odpira do stvari, dušno pa do stvarnika. Oko je ključ in uho so vrata, skozi ktere vse spoznanje

dohaja k duši. Pri teh vajah naj vadi učenik učence, da vsako reč dobro pregledujejo, jo na tanko preiščujejo in da od njih lepo in razumno govoré. Ravno tega je pa naj več treba pri branji, da se tedaj najpred čerke dobro ogledajo in potem zlog za zlogom, beseda za besedo in stavek za stavkom preiščeno berejo, da učenci razumejo vse, kar berejo. Razumeti morajo učenci, kar berejo, da jim branje kaj koristi. To pospešuje učitelj s tem, da učencem odločeni odstavek lepo prebere in poglobliten pomen ob kratkem razloži; kar pa bi še ne razumeli, naj jim učitelj poodčituje s primernimi podobami. Pri preiščevanju berila nadalje naj učenci pripravne reči med sabo primerjajo, da se vadijo razsojevati in prav sklepati. Da si bodo učenci bolj zapomnili in razumeli, kar so brali, je potrebno, da se jim ukaže, da pismeno izdelujejo berilne spise; z berilom naj se pa tudi združuje slovnica in pravopisje. — O drugi reči *b)* se je nekako tako le govorilo: Gotovost in natančnost ste podlaga vsega števljenja. To dvojno se pa ne more doseči, če se pri števljenji prehitro napreduje, temuč le s tem, če se počasi in varno ravna, da učenci vsako število posamesno in v primeru z manjšimi in z višjimi dobro preduh-tajo in si ga v spomin vtisnejo. Ker pa je za pervence naj večja težava, da števila v spominu obdržujejo, je treba, da se ta nauk mnogo ponavlja in da se skerbí, da učenci število za številom razgledujejo na vidnih rečeh. Da pa bode ta poduk izobrazljiv in mikaven, je pred vsem potrebno, da ga učenik tako učencem podaja, da ga popolnoma razumejo. Za to je treba, da se za naloge rabijo le take števila, ktere so jim znane iz vsakdanjega življenja. Da je reč mikavna, se mora tudi večkrat premenjevati. Ker so pervenci še okorni, da bi samostojno rabili dušne moči, naj se jim ne dajo preobširne in zamotane naloge, kar bi jih delalo le maloserčne. Kar zadeva drugo polovico tega vprašanja, se je večidel poterdilo, da je potrebno in koristno, če se podučuje tudi kaj o desetnih drobcih in tričlenki; da bi bil pa ta poduk le na korist in ne na potrato časa, naj se učitelj pri podučevanju od desetnih drobcov ravna po vodilih desetiške sestave, kakor mu kaže „Navod za poštevnanje iz glave in s številkami“. Pri tričlenki pa je naj bolj potrebno, da se ložje naloge iz glave izštevijo in po najdenih vodilih še le s številkami. — O tretji in naj važnjiši reči se je nekako tako le govorilo: Pobožna in lepovedna izobrazevnost je v tem, da se duševne in telesne zmožnosti s pripravnimi pomočki zbuja in tako napeljujejo, da se s tem hudo nagnjenje zatira in serce strasti varuje, — nasprotno pa, da se človek k dobremu zbuja in nagiba, da Boga čez vse in svojega bližnjega kakor samega sebe ljubi. — Učenik mora torej dušne moči zbujsati, za kar pa mu je treba, da pozná človeka tudi po dušnih močeh. Zbujati more on z besedo, če pri vsaki priložnosti otroke spominja na Boga in njegove svete lasnosti, in jih vadi, da se vedno spominjajo in da pazijo na notrajni glas vesti. Z zgledi naj jim dokaže, ktereга ima Bog rad, in kaj nas stori časno in večno srečne, ali pa tudi časno in večno nesrečne. Z besedo in z zgledom naj se vcepi v mehke serca strah božji. Kar je potem takem zbujseno, mora se pa vedno uterjevati, ker le hudo je človeku prirojeno in dobro mora se

mu vkoreniniti. Zadnjič mora učenik ozdravljati in naj, kakor zdravnik, pazi na izvir bolezni, da more rabiti pravo zdravilo. Pomoc za to tako važno in zraven tudi težavno delo naj se pa išče pri Bogu! Priporočevalo se nam je, da bi vsak iz med nas tudi v djanji spolnoval, kar je tukaj sam spoznal, da je potrebno in koristno. Tudi smo se še pomenili, kako bi se povzdigovala sadjoreja in čbelarstvo.

—o.

Iz Dropepolj. Pisma, ki jih v „Tov.“ piše Tugoslav v svojem prijatlu, so me nagnile, da sem nekoliko resneje premišljeval o učiteljskem stanu. Zapisal sem si te le črtice, ktere tukaj očitno razložim. — Ako prav pomislimo, ne dobimo kmali lepšega in imenitnejšega stanu, kakor je učiteljski. Res, on ima mnogo težav, zopernosti, nadlog in grenkost; pa dobri učitelj jih vendar lahko prenaša. Vsak, ki si ta stan izvoli, se mora, ako hoče vse svoje dolžnosti na tanko spolnovati, veliko veliko truditi, prizadevati in vkvarjati; toda, komur je ta stan pri sercu, lahko vse to terpi. Učiteljski stan je gotovo zato toliko imeniten, ker on dela za časni in večni blagor. Ker je pa učiteljev poklic toliko imeniten, tudi gotovo zasluži, da ga ljudje ljubijo in spoštujejo. In vendar od kod je to, da se toliko učiteljev še vedno pritožuje, da jih ljudje zaničujejo, sovražijo, težko vidijo, da jim niso nič kaj vdani, da jim njih zasluge plačujejo z nehvaležnostjo i. t. d.? Tega je dostikrat kriva pičla plača učiteljeva; učitelj, ki je slabo plačan, ne more vedno svojemu stanu primerno oblečen hoditi. Večkrat tedaj pripravi preveč ponošena obleka učitelja pri priprostih ljudeh ob veljavo in spoštovanje. — Večkrat se slišijo med ljudmi ne dosti prijazni pogovori: „Sej je naš šomošter tudi šomošter, pa drugi nekteri so po gosposko lepo oblečeni; naš je pa ves podoben c. . . .!“ „Spoštovali bi ljudje učitelja, ako bi ne opravljal toliko postrauskih služb, p. zvoujenja, ogledovanja merličev i. t. d. Dostikrat pa je učitelj tudi sam kriv, da ga ljudje ne spoštujejo in ne ljubijo. Če se učitelj ne trudi, da bi se vedno izobrazoval in s časom naprej ne hitel, se mu kmali pozná, da je plitva njegova vednost in da je starokopitnež. Učitelj, ki si svoj stan izvoli le bolj zavoljo prijetnosti, kakor pa iz prave ljubezni do tega poklica, se navaduo zelo opeče; zato se pa tudi le malo, ali pa še celo nič ne prizadeva, da bi kaj više mislil, kakor na vsakdanje navade. Za nauk se le malokdaj in večidel le prav plitvo pripravlja; tudi mu ni veliko mar, če pride v šolo o pravem času, ali pa pol ure prepozno, pa se tudi ne prizadeva, da bi učencem kaj prida koristil, in mu je vse eno, če je tako ali tako. Kdo bi tedaj spoštoval takega učitelja? Še huje pa je, če se učitelj vdá pijančevanju, jezi, kletvi, prepiru, prederznosti, in drugim takim strastim, ki ga pri ljudeh pripravljajo ob dobro imé in poštenje. Tak učitelj je vsi fari veliko pohujšanje in spodtika. Gorje mu! Če je učitelj nepriljuden in nepoterpežljiv do ljudi, ga tudi nihče ne spoštuje in ne ljubi; pa tudi ga nimajo ljudje radi, če je preveč priliznjen. — Marsiktereга učitelja bi ljudje tudi bolj čislali, ako bi se bolj prizadeval, da bi preskerboval v cerkvi lepo spodbudno petje in orgljanje, pa ne, da bi jih s tem še le motil. — Predragi sobratje! nikar se ne hudujte, če morda komu ta spis kaj uho žali; le pre-

mišljamo in preiskujemo, gotovo bomo dobili škodljivega merčesa, ki nam je poštenje, ter ljubezen in vspeh pri ljudeh. *M. Dobropoljski.*

Od sv. Petra. V naši šoli imamo platneno tablo za pisanje že tako slabo, da je ne moremo dalje rabiti, in radi bi kupili novo, pa ne vemo, kje se dobivajo take reči. Prosimo, da bi nam „Uč. Tovars“ kaj od tega naznanil. **G. G.**

Odgovor „Uč. Tovarsa“. Platnene šolske table se redko dobivajo narejene na prodaj; napravi pa si tako tablo lahko vsak sam, in sicer tako le: kupi naj črnega platna, kakor se dobi naj boljše v Radlerjevi fabriki blizu Dunaja (Schreib-, Maler- und Zeichnungs-Requisiten-Fabrik J. M. Radler in Hernals N. 263, bei Wien), □' po 50 kr. — Domač mizar naj pa naredi za to okvir ali rom z zagobjdami zadej, da se platno nanj lepo napenja in odjenjuje, kakor je treba. Rabi pa se namesti kupljenega, če ni drugače, tudi lahko lepo, tanko domače platno, katero naj se na eni strani prav tanko počerni.

Iz Ljubljane. Dobili smo zopet lepe „Slovenske pesmi. Zložila in posvetila čast gospodu Dav. Terstenjaku brata dokt. Benjamin in Gustav Ipavca“. V Celji založil J. Tarmon, knjigoteržec, II. zvezek. Brata dokt. Ipavca sta izverstna skladavca slovenskih napevov, ki dobro poznata narodni slovenski duh, in ga tudi znata vdihovati svojim mičnim napevom.

— 21. vezek „Cvetja iz domačih in tujih logov“ je dokončal III. šetko tega lepega dela, s katerim je nevtrudljivi gosp. Janežič zopet lepo obogatel našo književnost.

— Razpis preč. ljubljanskega knezošk. konzistorija 6. t. m. pod št. 643/108 naznanja slavnim okrajnim šolskim ogledništvom, da je slavno državno ministerstvo po velikem naznanilu o šolstvu na Kranjskem l. 1863. dovoljno izvedilo, da veliki del duhovščine in več učiteljev hvalno dela na šolskem polju. Vendar pa se tudi opomni, da se to leto niso pomnožile šole in tudi otrok ni hodilo več v šolo. Zato pa se priporočuje, da bi sl. c. k. deželna vlada, preč. konzistorij, okrajne šolske in druge gosposke in vse duhovnije združeno delale za povzdigo domačega šolstva.

— Mil. knez in škof so podelili mnogo zasluženemu preč. gosp. Janezu Poklukarju, profesorju pastirstva in srenjskemu svetovavcu, cesarsko korarstvo „ad baculum“ v ljubljanski stoljnici.

— Ljubljansko mesto je dobilo župana, kakoršnega si je sploh želelo: S. t. m. izvoljen je bil za mestnega predstojnika slavn in rodoljubni gospod doktor Etbin Henrik Costa. — Ljubljanskim ljudskim šolam se je tedaj zopet prikazala mila upljiva zvezdica. Slava!

Prememba v učiteljskem stanu.

V ljubljanski škofii. G. Janez Jarm, šolski provizor v Dolnji vasi, je postavljen ravno tu za učitelja, orglavca in cerkvenika.

 Pridjano je „povabilo k pristopu v društvo slov. Matice“.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Milic.